

SAMBAND ÍSLENSKRA SVEITARFÉLAGA

Fjárframlög sveitarfélaga til stjórnmalasamtaka

Valur Rafn Halldórsson, MPA nemi tók saman

2011

Efnisyfirlit

Efnisyfirlit.....	1
Myndayfirlit.....	1
Töfluyfirlit.....	1
Inngangur.....	2
Sveitarfélög sem styrkja stjórnálasamtök.....	3
Styrkir til nýrra framboða.....	4
Heildarfrjárhæðir sem renna til stjórnálasamtaka.....	5
<i>Fjárframlög til stjórnálasamtaka árið 2009.....</i>	5
<i>Fjárframlög til stjórnálasamtaka árið 2010.....</i>	6
<i>Fjárframlög til stjórnálasamtaka árið 2011.....</i>	7
Greiðslur á kosningaári.....	8
Lokaorð.....	9
Viðhengi 1.....	10
Viðhengi 2.....	12

Myndayfirlit

Mynd 1: Styrkir sveitarfélagið framboð til sveitarstjórnar?.....	3
Mynd 2: Fengu ný framboð styrk, fyrir kosningarnar 2010, til að fjármagna framboð sitt?.....	4
Mynd 3: Hvernig er greiðslum til stjórnálasamtaka háttað á kosningaári?.....	8

Töfluyfirlit

Tafla 1: Fjárframlög sveitarfélaga til stjórnálasamtaka árið 2009.....	5
Tafla 2: Fjárframlög sveitarfélaga til stjórnálasamtaka árið 2010.....	6
Tafla 3: Fjárframlög sveitarfélaga til stjórnálasamtaka árið 2011.....	7

Fjárframlög sveitarfélaga til stjórnálasamtaka

© Samband íslenskra sveitarfélaga

Borgartúni 30

Pósthólf 8100

128 Reykjavík

2011/03

Umsjón með útgáfu: Valur Rafn Halldórsson og Gunnlaugur Júlíusson

Inngangur

Í byrjun árs 2007 tóku gildi lög um fjármál stjórnálasamtaka, (lög um fjármál stjórnálasamtaka og frambjóðenda og um upplýsingaskyldur þeirra, nr. 162/2006). Tilgangur laganna var að auka traust á stjórnálastarfsemi og styrkja lýðræðið í landinu.

Samkvæmt fyrrgreindum lögum er sveitarfélögum, sem hafa fleiri en 500 íbúa, skylt að veita stjórnálasamtökum, sem fá a.m.k. einn fulltrúa í sveitarstjórn eða 5% atkvæða í síðustu kosningum, fjárframlög til starfsemi sinnar. Sveitarstjórnir taka ákvörðun um hvaða fjárhæðum þær veita til þessa verkefnis. Í lögnum er ekki tekið fram hvernig staðið skuli að greiðslu framlaganna.

Breytingar voru gerðar á lögnum árið 2010 og tóku þær gildi í október sama ár. Breytingarnar kveða á um að greiða skuli árlegt framlag til stjórnálasamtaka. Stjórn Sambands íslenskra sveitarfélaga hefur heimild til að setja viðmiðunarreglur þar um. Slíkar viðmiðunarreglur um framlög á komandi ári hafa ekki verið settar.

Lögin taka ekki til nýrra framboða en 5. gr. laganna útilokar þó ekki að sveitarstjórn geti styrkt ný framboð líkt og hefur tíðkast í mörgum sveitarfélögum. Með styrkjum frá sveitarfélögum er verið að gera framboð til sveitarstjórna sjálfstæðari en ella. Slíkir styrkir efla einnig hið staðbundna lýðræði.

Þann 7. febrúar árið 2011 sendi Samband íslenskra sveitarfélaga út spurningalista til sveitarfélaganna. Viðbrögð við könnuninni voru góð. Svarhlutfall var um 84% en alls svöruðu 64 sveitarfélög könnuninni og í þeim sveitarfélögum búa um 95% landsmanna. Aðdragandi hennar var að allnokkur sveitarfélög höfðu haft samband við Samband íslenskra sveitarfélaga um hvernig þau ættu að standa að þessum málum. Markmið könnunarinnar er því að fá yfirlit um það hvernig sveitarfélög standa að því að styrkja stjórnálasamtök sem bjóða fram til sveitarstjórna.

Sveitarfélög sem styrkja stjórnálasamtök

Hér að framan kemur fram að sveitarfélög undir 500 íbúum eru ekki skyldug til að styrkja stjórnálasamtök. Sveitarfélög með færri en 500 íbúa eru alls 26. Af þessum 26 sveitarfélögum tóku 23 sveitarfélög þátt í könnuninni og af þeim styrktu tvö þeirra stjórnálasamtök skv. niðurstöðum könnunarinnar. Jafnframt eru sex sveitarfélög sem hafa yfir 500 íbúa sem styrkja ekki stjórnálasamtök þrátt fyrir að þeim beri skylda til þess. Á mynd 1 hér að neðan má sjá hlutfall sveitarfélaga sem styrkja stjórnálasamtök. Þar kemur fram að um 58% sveitarfélaga styrkja framboð til sveitarstjórna.

Mynd 1: Styrkir sveitarfélagið framboð til sveitarstjórnar?

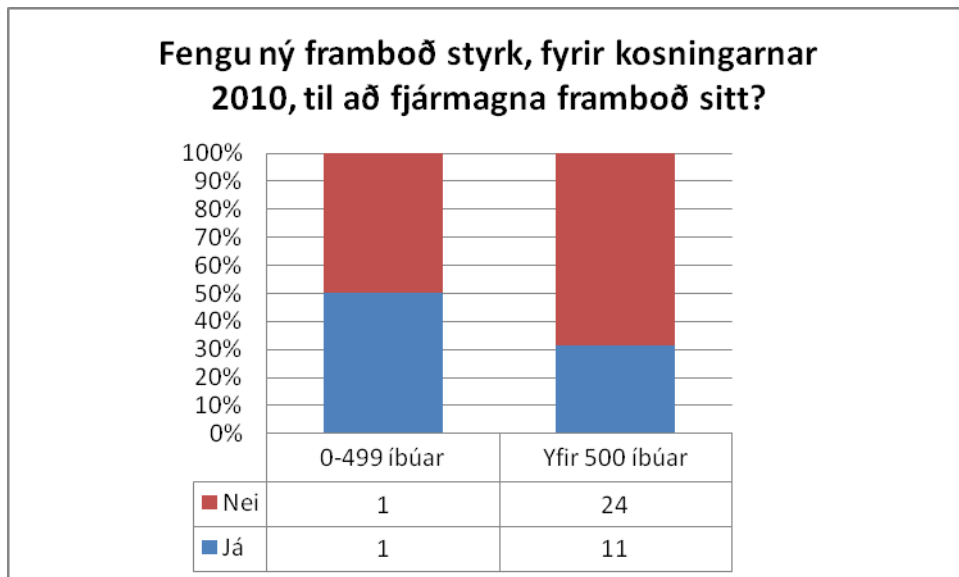

Þau sveitarfélög sem svöruðu þessari spurningu neitandi sögðu einnig að það stæði ekki til að taka upp slíkt kerfi. Það á bæði við um þau sveitarfélög sem eru fámennari en 500 íbúar og þau sem hafa fleiri íbúa þrátt fyrir lagalega skyldu fjölmennari sveitarfélaganna til að styrkja stjórnálasamtök skv. 5 gr. laga nr. 162/2006.

Styrkir til nýrra framboða

Í sveitarstjórnarkosningum koma iðulega fram ný framboð sem hafa úr takmörkuðu fjármagni að spila til að kosta þá kosningabaráttu sem framundan er. Hún getur kostað töluverðar fjárhæðir. Því hafa sum sveitarfélög tekið sig til og styrkt ný framboð fyrir kosningar. Sveitarfélögin eru þó ekki skyldug til að gera það því lög um fjárframlög til stjórnálagamtaka taka ekki til nýrra framboða. Á mynd 2 hér að neðan kemur fram hlutfall sveitarfélaga sem styrktu ný framboð fyrir kosningarnar 2010, skipt upp eftir fjölda íbúa. Þar kemur fram að þau tvö sveitarfélög sem eru undir 500 íbúum og styrkja stjórnálagamtök, fara sitt hvora leiðina. Annað sveitarfélagið styrkti ný framboð fyrir kosningarnar 2010 en hitt ekki.

Mynd 2: Fengu ný framboð styrk, fyrir kosningarnar 2010, til að fjármagna framboð sitt?

Af þeim sveitarfélögum sem svöruðu könnuninni og sögðust styrkja framboð þá styrktu 11 sveitarfélög sem hafa fleiri en 500 íbúa ný framboð fyrir kosningarnar 2010. Taka skal þó fram að ekki voru ný framboð í öllum sveitarfélögunum sem svöruðu könnuninni. Þegar niðurstaðan er greind frekar þá voru það frekar fámenn og millistór sveitarfélög sem styrktu ný framboð á meðan hin fjölmennari styrktu síður ný framboð.

Sveitarfélög sem styrktu ný framboð fyrir síðustu kosningar fóru þó misjafnar leiðir við styrkveitingar til nýrra framboða. Algengast var að öll framboðin fengu fastákveðna jafna fjárhæð fyrir kosningar. Það bar þó við að sveitarfélög styrktu ný framboð með því að greiða auglýsingar fyrir þau í blöðum en önnur sveitarfélög höfðu ekki neina reglu á styrkjum til nýrra framboða.

Heildarfjárhæðir sem renna til stjórnmalasamtaka

Lög um styrki til stjórnmalasamtaka kveða ekki á um hve háa upphæð sveitarfélögin skuli greiða til stjórnmalasamtaka. Ákvörðun um fjárhæðina er því tekin af sveitarstjórn hverju sinni. Hér á eftir eru styrkir sveitarfélaganna skoðaðir enn frekar. Í þeim niðurstöðum sem þar koma fram er einungis fjallað um beina styrki til stjórnmalasamtaka. Ekki er tekið tillit til auglýsinga sem sveitarfélögin kunna að setja í blöð flokkanna, niðurfellingu eða afslátt fasteignagjalda o.s.frv.

Fjárframlög til stjórnmalasamtaka árið 2009

Ákvæðið í lögnum um að sveitarfélögum yfir 500 íbúum beri skylda til að greiða árlega styrki til stjórnmalasamtaka tók ekki gildi fyrir en í október 2010 og því voru sveitarfélög ekki skyldug til að greiða styrki árið 2009. Það ár styrktu 22 sveitarfélög stjórnmalasamtök sem höfðu boðið fram í sveitarstjórnarkosningum og samtals vörðu þau 22 sveitarfélög sem svöruðu könnuninni um 60,6 m.kr. til stjórnmalasamtaka árið 2009. Yfir 85% af þessari fjárhæð kom frá sveitarfélögum sem hafa yfir 10.000 íbúa. Eitt sveitarfélag undir 500 íbúum styrkti stjórnmalasamtök á þessu ári og nam sá styrkur 426 kr. á íbúa. Í töflu 1 hér að neðan eru einungis þau sveitarfélög sem eru skyldug, skv. lögum nr. 162/2006, til að styrkja stjórnmalasamtök.

Tafla 1: Fjárframlög sveitarfélaga til stjórnmalasamtaka árið 2009

<i>Íbúafjöldi</i>	500-1.999	2.000-4.999	5.000-9.999	>10.000	Samtals
<i>Heildarfjöldi sveitarfélaga.</i>	28	13	3	6	50
<i>Heildarfjárhæð</i>	1.980.000	3.049.001	3.500.000	52.050.000	60.579.001
<i>Meðaltal á íbúa</i>	183	178	153	239	226
<i>Lágmarks fjárhæð á íbúa</i>	58	98	126	97	58
<i>Hámarks fjárhæð á íbúa</i>	303	355	179	282	355
<i>Fjöldi sv.fél. af þeim sv.fél. sem svöruðu</i>	7 af 22	6 af 10	3 af 3	6 af 6	22 af 41

Athygli vekur hversu breitt bilið er frá lægstu fjárhæð sem veitt var sem styrkur til stjórnmalasamtaka á íbúa til þeirrar hæstu. Ef við skoðum flokkinn 500-1.999 íbúa þá sést að lægsta upphæð á íbúa var 58 kr. á meðan sú hæsta var 303 kr. Þar munar 245 kr. á hvern íbúa. Svipaðar niðurstöður er að finna í hinum flokkunum nema hjá þeim sveitarfélögum sem telja

milli 5.000-9.999 íbúa og eru með undir 500 íbúum. Einnig er athyglisvert að sjá hversu lágt meðaltal á íbúa er í flokknum 5.000-9.999 íbúa. Þar eru greiddar 153 kr. á íbúa á meðan greiddar eru að jafnaði 178 kr. í næsta flokki fyrir neðan. Í flokknum fyrir ofan er meðaltalið 239 kr.

Fjárframlög til stjórnálagamtaka árið 2010

Árið 2010 voru sveitarstjórnarkosningar haldnar hérlendis. Af þeim 64 sveitarfélögum sem svöruðu könnuninni styrktu 34 þeirra stjórnálagamtök á árinu eða um 53% sveitarfélaganna sem svöruðu könnuninni. Þar af var eitt undir 500 íbúum og greiddi það sveitarfélag 155 kr. á hvern íbúa, það sveitarfélag er ekki tekið inn í töflu 2. Árið 2010 vörðu sveitarfélögin samtals um 68,3 m.kr. í styrki til stjórnálagamtaka.

Tafla 2: Fjárframlög sveitarféлага til stjórnálagamtaka árið 2010

Íbúafjöldi	500-1.999	2.000-4.999	5.000-9.999	>10.000	Samtals
<i>Heildarfjöldi sveitarféлага.</i>	28	13	3	6	50
<i>Heildarfjárhæð</i>	5.575.000	5.944.377	4.403.939	52.376.000	68.299.316
<i>Meðaltal á íbúa</i>	277	186	192	241	234
<i>Lágmarks fjárhæð á íbúa</i>	55	54	138	114	54
<i>Hámmarks fjárhæð á íbúa</i>	642	435	256	376	642
<i>Fjöldi sv.fél. af þeim sv.fél. sem svöruðu</i>	15 af 22	10 af 10	3 af 3	6 af 6	34 af 41

Eins og áður hefur komið fram þá ber sveitarfélögum sem hafa yfir 500 íbúa að styrkja stjórnálagamtök. Þrátt fyrir það þá styrktu sex sveitarfélög, sem hafa yfir 500 íbúa, ekki stjórnálagamtök. Í þeim hóp er eitt sveitarfélag sem hefur yfir 1.000 íbúa.

Styrkir sveitarféлага sem eru yfir 10.000 íbúa til stjórnálagamtaka hækka lítið sem ekkert á milli áranna 2009 og 2010. Það gerist þrátt fyrir að sveitarstjórnarkosningar hafi verið haldnar árið 2010. Í hinum flokkunum hækka styrkir á milli ára en einnig bættust ný sveitarfélög í þann hóp sem styrktu stjórnálagamtök.

Fjárframlög til stjórnmalasamtaka árið 2011

Í ár gera 25 sveitarfélög, sem eru yfir 500 íbúum, ráð fyrir því að styrkja stjórnmalasamtök ásamt einu sveitarfélagi sem er undir 500 íbúum, líkt og áður þá kemur það sveitarfélag ekki fram í töflu 3. Eins og hefur komið fram þá tók nýtt ákvæði gildi í október 2010 um að sveitarfélögum yfir 500 íbúum sé skylt að greiða stjórnmalasamtökum styrki árlega. Því vekur athygli að 16 af 41 sveitarfélögum, sem svöruðu könnuninni og eru yfir 500 íbúum, gera ekki ráð fyrir því að styrkja stjórnmalasamtök á árinu 2011.

Tafla 3: Fjárframlög sveitarfélaga til stjórnmalasamtaka árið 2011

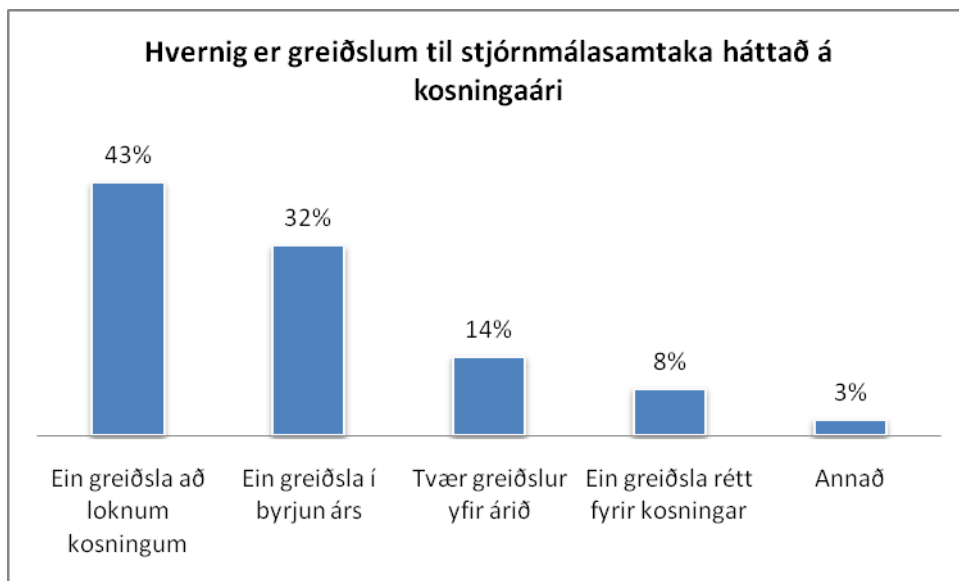
Íbúafjöldi	500-1.999	2.000-4.999	5.000-9.999	>10.000	Samtals
<i>Heildarfjöldi sveitarfélaga.</i>	28	13	3	6	50
<i>Heildarfjárhæð</i>	4.000.000	3.598.000	2.750.000	43.490.000	53.838.000
<i>Meðaltal á íbúa</i>	291	174	119	199	196
<i>Lágmarks fjárhæð á íbúa</i>	58	43	87	113	43
<i>Hámarks fjárhæð á íbúa</i>	862	354	151	321	862
<i>Fjöldi sv.fél.af þeim sv.fél. sem svöruðu</i>	9 af 22	7 af 10	3 af 3	6 af 6	25 af 41

Styrkir sveitarfélaga til stjórnmalasamtaka lækka á milli ára í öllum flokkum þó svo að sum sveitarfélög hækki fjárframlög sín. Mikill munur er á milli lægstu fjárhæðar á íbúa og hæstu fjárhæðar á íbúa líkt og sést í flokknum 500-1.999 íbúa. Þar er lægsta greiðsla 58 kr. á meðan sú hæsta er 862 kr.. Ekki er jafn mikill munur í hinum flokkunum. Meðalgreiðsla á íbúa lækkar mikið frá árunum 2009 og 2010 og verður í ár 196 kr. á íbúa.

Greiðslur á kosningaári

Í lögum er kveðið á um að greiða skuli styrki til stjórnálagasamtaka. Misjafnt getur þó verið hvernig styrkir eru greiddir á kosningaári. Í lögnum er talað um að á kosningaári skuli „...úthlutun framlaga fara fram á þann hátt að stjórnálagasamtök fái framlög fyrir síðari hluta þess árs í samræmi við kjörfylgi í nýafstöðnum kosningum“. Þetta ákvæði kom inn eftir síðustu sveitarstjórnarkosningar eða í október 2010 og því þurftu sveitarfélög ekki að fara eftir því í síðustu kosningum.

Mynd 3: Hvernig er greiðslum til stjórnálagasamtaka háttað á kosningaári?

Á mynd 3 kemur fram að algengast er að sveitarfélög greiði framlagið einu sinni á kosningaári og er það óháð því hvort greiðsla fari fram fyrir kosningar eða eftir kosningar. Einungis 14% sveitarfélaganna sem svöruðu könnuninni greiddu framlagið tvískipt á kosningarárinu 2010.

Lokaorð

Frá því að lög um styrki til stjórnálasamtaka tóku gildi hefur ýmislegt breyst í hinu pólitíska umhverfi. Mikil umræða fór fram á tímabilinu um styrki til stjórnálaflokka en markmið laganna var að auka traust á stjórnálastarfsemi og efla lýðræðið í landinu.

Í þessari skýrslu var könnuð framkvæmd sveitarfélaga á styrkveitingum til stjórnálasamtaka sem bjóða fram til sveitarstjórna. Í lögunum er tekið skýrt fram hvernig eigi að haga þeim málum. Tekið er fram að öll sveitarfélög yfir 500 íbúum þurfa að styrkja framboðin og eftir seinustu breytingar á lögunum þurfa sveitarfélögin að greiða styrki árlega. Þrátt fyrir það virðist vera að sum sveitarfélög geri sér ekki grein fyrir þessum ákvæðum því þau fara ekki eftir þeim líkt og kemur fram í skýrslunni.

Athygli vekur hversu mikill munur er á hæstu og lægstu greiðslu til stjórnálasamtaka. Árið 2011 var til að mynda hæsta fjárhæð hjá flokknum 500-1.999 íbúa meira en fjórtán sinnum hærrí heldur en lægsta fjárhæðin. Þessi munur er ekki jafn mikill hjá hinum flokkunum en hæsta greiðsla hjá flokknum sem telur 2.000-4.999 íbúa er rúmlega átta sinnum hærrí en sú lægsta. Hjá flokknum 5.000-9.999 íbúa munar tæpum 74% og í flokknum >10.000 íbúar er munurinn hátt í þrefaldur. Sveitarfélögin eru því að veita mjög misjafnar fjárhæðir til stjórnálasamtaka og er munurinn töluverður.

Viðhengi 1

1.

Markmiðið með þessari könnun er að fá yfirlit um það hvornig sveitarfélög standa að því að styrkja stjórnálagssamtök sem bjóða fram til sveitarstjórna. Samkvæmt lögum nr. 162/2006, (Lög um fjármál stjórnálagssamtaka og framþjóðenda og um upplýsingaskyldu þeirra), er sveitarfélögum sem telja fleiri en 500 íbúa skylt að veita stjórnálagssamtökum, sem fá a.m.k. einn fulltrúa í sveitarstjórn eða 5% atkvæða í síðustu kosningum, fjárfraflög til starfsemi sinnar.

Sveitarstjórnun er í sjálfvald sett hvaða fjárfhæðir þær greiða til þessa verkefnis. Í lögumun er ekki heldur tekið fram hvornig eigi að greiða þessi fjárfraflög. Breytingar voru þó gerðar á lögumun 2010 og tóku þær breytingar gildi í október það ár. Þær breytingar kveða á um að greiða skuli stjórnálagssamtökum árlega og að stjórn sambandsins hafi heimild til að setja viðmiðunarreglur

Fyrirspurnir hafa komið til sambandsins um það hvornig eigi að háttá þess konar styrkveitingum og því var ákvæðið að kanna hvornig staðið er að þessum málum hjá sveitarfélögumun. Vonumst við til þess að sem flestir sjái sér fær að svara þessari örstuttu könnun til að hún verði marktæk. Á grundvelli niðurstaðna könnunarinnar mun verða tekin afstaða til þess hvort viðmiðunarreglur verði settar til að stuðla að samræmdri framkvæmd á greiðslum fraflaga frá sveitarfélögum til stjórnálagssamtaka.

Með fyrirfram þökkum
Samband íslenskra sveitarfélaga

*** 1.**
Sveitarfélag:
Sveitarfélag
Veldu
hér

*** 2. Hver svarar?**

3. Netfang?

2.

*** 4. Styrkir sveitarfélagið framboð til sveitarstjórnar?**

Já
 Nei

Ef svarið var nei þá stökk viðkomandi strax í spurningu 11.

3. Sveitarfélög sem styrkja stjórnálagssamtök

*** 5. Fengu ný framboð styrk fyrir kosningar 2010 til að fjárfagna framboð sitt?**

Já
 Nei

6. Ef já, eftir hvaða reglum er þá farið?

*** 7. Hver var heildarfjárfhæðin sem fór til stjórnálagssamtaka í sveitarfélaginu árið 2009?**

*** 8. Hver var heildarfjárhæðin sem fór til stjórnmálasamtaka í sveitarfélaginu á kosningarárinu 2010?**

9. Hvernig er greiðslum til stjórnmálasamtaka háttað á kosningarári?

- Ein greiðsla að loknum kosningum
- Ein greiðsla í byrjun árs
- Tvær greiðslur yfir árið

Annað

*** 10. Hver er heildarfjárhæðin árið 2011 sem rennur til stjórnmálasamtaka frá sveitarfélaginu?**

4. Sveitarfélög sem styrkja ekki stjórnmálasamtök

*** 11. Ef nei, stendur til að taka upp styrkjakerfi?**

- Já
- Nei

5. Takk fyrir

Takk fyrir þátttökuna
Samband íslenskra sveitarfélaga

2006 nr. 162 21. desember Lög um fjármál stjórnmalasamtaka og frambjóðenda og um upplýsingaskyldu þeirra

Tóku gildi 1. júní 2007 en ákvæði laganna um prófkjör tóku gildi 1. júní 2007. *Breytt með* L. 99/2009 (tóku gildi 8. sept. 2009), L. 119/2010 (tóku gildi 1. okt. 2010) og L. 162/2010 (tóku gildi 1. jan. 2011).

I. kafli. Almenn ákvæði.

■ 1. gr. Markmið.

□ [Tilgangur laga þessara er að kveða á um framlög til frambjóðenda í kjöri til embættis forseta Íslands, til Alþingis og til sveitarstjórna, opinber og almenn fjárframlög til stjórnmalasamtaka og stjórnmalastarfsemi og draga úr hættu á hagsmunaafræstrum og tryggja gagnsæi í fjármálum.]¹⁾ Markmið laganna er að auka traust á stjórnmalastarfsemi og efla lýðræðið.

¹⁾ L. 119/2010, 1. gr.

■ 2. gr. Skilgreiningar.

□ Í lögum þessum hafa eftirfarandi orð og hugtök merkingu sem hér segir:

1. *Stjórnmalasamtök*: Flokkar eða samtök sem bjóða fram í kosningum til Alþingis eða sveitarstjórna.

2. *Prófkjör*: Kosningar sem stjórnmalasamtök halda til að velja fulltrúa á framboðslista við kosningar til Alþingis eða sveitarstjórna.

3. [*Frambjóðendur*: Þátttakendur í persónukjöri í forseta kosningum, kosningum til Alþingis og kosningum til sveitarstjórna og þátttakendur í prófkjörum stjórnmalasamtaka.]¹⁾

4. *Framlög*: Framlög til starfsemi stjórnmalasamtaka eða frambjóðenda eða kosningabaráttu, hvort heldur eru bein fjárframlög eða önnur gæði sem metin verða til fjár, án tillits til þess hvaðan þau koma eða hvers eðlis þau eru. Til framlaga í þessum skilningi teljast allir afslættir af markaðsverði, ívilnanir og eftirgjöf, þar með taldir afslættir af markaðsverði auglýsinga, eftirgjöf eftirstöðva skulda, óvenjuleg lánakjör o.s.frv., [sem og sala stjórnmalasamtaka á vörum og þjónustu á yfirverði].¹⁾ Ef afsláttur hefur verið veittur af markaðsverði skal mismunur markaðsverðs og raunverðs tilgreindur sem framlag í reikningum. Önnur framlög, svo sem endurgjalds- laust lán vinnuafis, aðstöðu eða búnaðar, skulu metin til peningaverðs á gangverði eða markaðsverði á hverjum tíma og tilgreind í reikningum á því verði.

5. *Tengdir aðilar*: Löggaðilar þar sem svo háttar til að sami aðili eða sömu aðilar eiga meiri hluta hlutafjár, stofnfjár eða atkvæðisréttar í báðum eða öllum löggaðilunum, enda nemi eignarhlutur hvers þeirra um sig a.m.k. 10% af hlutafé, stofnfé eða atkvæðafjölda í viðkomandi löggaðilum. Sama á við ef einstaklingar eða löggaðilar, sem eiga meiri hluta hlutafjár, stofnfjár eða atkvæðisréttar í löggaðila og hver um sig á a.m.k. 10% hlutafjár, stofnfjár eða atkvæðisréttar í löggaðilunum, eiga ásamt viðkomandi löggaðila meiri hluta hlutafjár, stofnfjár eða atkvæðisréttar í öðrum löggaðila. Til eignarhluta og atkvæðisréttar einstaklinga í löggaðilum samkvæmt þessum tölulíð telst jafnframt eignarhlutur og atkvæðisréttur maka og skyldmenna í beinan legg.

6. *Endurskoðendur*: Löggaðilar endurskoðendur samkvæmt ákvæðum laga um endurskoðendur.

7. *Þingflokkar*: Samtök þingmanna sem uppfylla skilyrði þingskapa til að teljast þingflokkur.

¹⁾ L. 119/2010, 2. gr.

II. kafli. Framlög ríkis og sveitarfélaga til stjórnmalastarfsemi.

■ 3. gr. Framlög til stjórnmalasamtaka úr ríkissjóði.

□ Árlega skal úthluta fé úr ríkissjóði til starfsemi stjórnmalasamtaka sem fengið hafa a.m.k. einn mann kjörinn á Alþingi eða hlotið hafa a.m.k. 2,5% atkvæða í næstliðnum alþingiskosningum samkvæmt ákvörðun á fjárlögum hverju sinni. Fjárhæðinni skal úthlutað í hlutfalli við atkvæðamagn.

□ [Stjórnmalasamtök sem bjóða fram í öllum kjördæmum í kosningum til Alþingis geta að loknum kosningum sótt um sérstakan fjárstyrk úr ríkissjóði til að mæta útlögðum kostnaði við kosningabaráttu, að hámarki 3 millj. kr. Umsóknnum um fjárstyrk vegna kosningabaráttu skal beint til [innanríkisráðuneytis]¹⁾ og skulu umsóknir berast eigi síðar en þremur mánuðum eftir að kosningar fóru fram. Umsóknnum skal fylgja afrit reikninga fyrir kostnaði sem fjárstyrk er ætlað að mæta. [Ráðuneytið]¹⁾ getur sett nánari reglur um form umsókna og fylgigagna sem og um það hvaða kostnaður geti talist kostnaður við kosningabaráttu.

□ Skilyrði úthlutunar á fé úr ríkissjóði til stjórnmalasamtaka skv. 1. mgr. er að viðkomandi samtök hafi áður fullnægt upplýsingaskyldu sinni til Ríkisendurskoðunar skv. 9. gr.]²⁾

¹⁾ L. 162/2010, 188. gr. ²⁾ L. 119/2010, 3. gr.

■ 4. gr. Framlög til þingflokka úr ríkissjóði.

□ Árlega skal úthluta fé úr ríkissjóði til starfsemi þingflokka á Alþingi samkvæmt ákvörðun á fjárlögum hverju sinni. Greiða skal jafna fjárhæð fyrir hvern þingmann og nefnist hún eining. Að auki skal greiða eina einingu fyrir hvern þingflokk. Því til viðbótar skal úthluta fjárhæð sem svarar tölfræðingum til þingflokka þeirra stjórnmalasamtaka sem eiga ekki aðild að ríkissjórn og skiptast þær einingar hlutfallslega milli þeirra. Forsætisnefnd Alþingis getur sett nánari reglur um greiðslur samkvæmt þessari grein.

■ 5. gr. Framlög til stjórnmalasamtaka frá sveitarfélögum.

□ Sveitarfélögum með fleiri en 500 íbúa er skylt, en öðrum sveitarfélögum heimilt, að veita stjórnmalasamtökum, sem fengið hafa a.m.k. einn mann kjörinn í sveitarstjórn eða hlotið a.m.k. 5% atkvæða í næstliðnum sveitarstjórnarkosningum, [árleg]¹⁾ fjárframlög til starfsemi sinnar. Ákvörðun um slík framlög tekur sveitarstjórn samhlíða samþykkt fjárhagsáætlunar. Fjárhæðinni skal úthlutað í hlutfalli við atkvæðamagn.

□ [Stjórn Sambands íslenskra sveitarfélaga er heimilt að setja viðmiðunareglur til að stuðla að samræmdri framkvæmd á greiðslum framlaga frá sveitarfélögum til stjórnmalasamtaka samkvæmt þessari grein. Á því ári sem sveitarstjórnarkosningar eru skal úthlutun framlaga fara fram á þann hátt að stjórnmalasamtök fái framlög fyrir síðari hluta þess árs í samræmi við kjölfylgi í nýfastöðnum kosningum.]¹⁾

¹⁾ L. 119/2010, 4. gr.

III. kafli. Almenn framlög til stjórnmalastarfsemi.

■ 6. gr. Móttaka framlaga.

□ Stjórnmalasamtökum og frambjóðendum er heimilt að taka á móti framlögum til starfsemi sinnar eða til kosningabaráttu með þeim takmörkunum sem leiðir af 2.–5. mgr. þessarar greinar og ákvæðum 7. gr.

□ Öheimilt er að veita viðtöku framlögum frá óþekktum gefendum. [Berist stjórnmalasamtökum eða frambjóðanda framlag frá óþekktum gefanda skal skila framlaginu í ríkissjóð enda hafi ekki gefist tækifæri til að hafna móttöku þess.]¹⁾

□ Óheimilt er að veita viðtöku framlögum frá fyrirtækjum að meiri hluta í eigu, eða undir stjórn, ríkis eða sveitarfélaga.

□ Óheimilt er að veita viðtöku framlögum frá opinberum aðilum sem ekki rúmast innan ákvæða II. kafla.

□ Óheimilt er að veita viðtöku framlögum frá erlendum ríkisborgurum, fyrirtækjum eða öðrum aðilum sem skráðir eru í öðrum löndum. Þann þetta tekur þó ekki til framlaga frá erlendum ríkisborgurum sem njóta kosningaréttar hér á landi skv. 3. mgr. 2. gr. laga nr. 5/1998, um kosningar til sveitarstjórna.

¹⁾ L. 119/2010, 5. gr.

■ **7. gr.** [Hámarksframlög, leiðbeiningarreglur og kostnaður vegna kosningabaráttu.]¹⁾

□ Stjórnmalasamtökum og frambjóðendum er óheimilt að taka á móti hærri framlögum frá lögaðilum en sem nemur [400.000 kr.]¹⁾ á ári. Undanþegin slíku hámarki eru þó framlög í formi afsláttá svo fremi um sé að ræða almenna afslætti sem veittir eru frá markaðsverði með opinberum hætti og slíkir afslættir séu sérgreindir í reikningum. Lögaðilar, sem inna af hendi framlög til stjórnmalasamtaka eða frambjóðenda, skulu sérgreina heildarfjárhæð slíkra framlaga í ársreikningum sínum. Telja skal saman framlög tengdra aðila.

□ [Stofnframlög, þ.e. framlög frá lögráða einstaklingum og lögaðilum sem eru veitt í beinum tengslum við stofnun stjórnmalasamtaka, mega að hámarki nema sem svarar til tvöföldu hámarksframlagi skv. 1. mgr.]¹⁾

□ Stjórnmalasamtökum og frambjóðendum er heimilt að taka á móti framlögum frá lögráða einstaklingum sem nemur allt að [400.000 kr.]¹⁾ á ári. . . .¹⁾

□ Heildarkostnaður frambjóðenda [af kosningabaráttu í kosningum til Alþingis eða sveitarstjórna]¹⁾ má ekki vera hærri en sem nemur 1 millj. kr., að viðbættu álagi sem hér segir:

Á kjörsvæði með fleiri en 50.000 íbúa, 18 ára og eldri, 75 kr. fyrir hvern.

Á kjörsvæði með 40.000–49.999 íbúa, 18 ára og eldri, 100 kr. fyrir hvern.

Á kjörsvæði með 20.000–39.999 íbúa, 18 ára og eldri, 125 kr. fyrir hvern.

Á kjörsvæði með 10.000–19.999 íbúa, 18 ára og eldri, 150 kr. fyrir hvern.

Á kjörsvæði með færri en 10.000 íbúa, 18 ára og eldri, 175 kr. fyrir hvern.

□ [Heildarkostnaður frambjóðanda í forsetakosningum af kosningabaráttu má ekki vera hærri en sem nemur tvöfaldri þeirri fjárhæð sem tiltekin er í 4. mgr. á hvern íbúa á kjörskrá fyrir landið allt.]¹⁾

¹⁾ L. 119/2010, 6. gr.

IV. kafli. Reikningsskil og upplýsingaskylda stjórnmalasamtaka.

■ **8. gr.** *Reikningsskil stjórnmalasamtaka.*

□ Stjórnmalasamtök skulu halda samstæðureikning fyrir allar einingar sem undir þau falla, svo sem sérsambönd, kjördæmisráð, eignarhaldsfélög og tengdar sjálfseignarstofnanir. Heimilt er að halda flokkseiningum utan samstæðureiknings-skila ef tekjur þeirra eru undir [400.000 kr.]¹⁾ á ári. Við gerð ársreikninga skal farið að efnisreglum laga um ársreikninga eins og við á. Ríkisendurskoðun gefur út frekari leiðbeiningar um reikningshald stjórnmalasamtaka.

□ Stjórnmalasamtök skulu fela endurskoðendum að endurskoða reikninga sína. Endurskoðendur skulu starfa eftir leiðbeiningum Ríkisendurskoðunar og sannreyna að samstæðu-

reikningurinn sé saminn í samræmi við ákvæði laga þessara og almennar reikningsskilareglur og staðfesta það álit með áritun á reikninginn. Ríkisendurskoðun getur hvenær sem er kallað eftir öllum gögnum til að staðreyna [reikninga og]¹⁾ að framlög einstaklinga og lögaðila séu innan þeirra marka sem greinir í III. kafla.

¹⁾ L. 119/2010, 7. gr.

■ **9. gr.** *Upplýsingaskylda um reikninga stjórnmalasamtaka.*

□ [Stjórnmalasamtök skulu fyrir 1. október ár hvert skila Ríkisendurskoðun reikningum sínum fyrir síðastliðið ár, sbr. 8. gr., árituðum af endurskoðendum. Ríkisendurskoðun skal í kjölfarið, eins fljótt og unnt er, birta útdrátt úr ársreikningi stjórnmalasamtaka með samræmdum hætti. Þar skal greina frá heildargjöldum og heildartekjum. Í útdrættinum skulu tekjur sundurliðaðar eftir uppruna þannig að greint sé á milli ríkisframlags, framlaga frá sveitarfélögum, framlaga frá lögaðilum, félagsgjalda og framlaga frá einstaklingum og einnig greint frá helstu stærðum í efnahagsreikningi. Greina skal sérstaklega alla mótekna afslætti frá markaðsverði sem og sölu á þjónustu, vöru eða eignum á yfirverði. Birta skal nöfn allra lögaðila sem veita framlög til stjórnmalastarfsemi sem og fjárhæð þeirra. Einnig skal birta nöfn einstaklinga sem veitt hafa framlög sem eru metin á meira en 200.000 kr.]¹⁾

¹⁾ L. 119/2010, 8. gr.

V. kafli. Reikningsskil og upplýsingaskylda í persónukjöri.

■ **10. gr.** *Reikningsskil frambjóðenda í persónukjöri.*

□ [Frambjóðendur skulu gera uppgjör fyrir kosningabaráttu sína þar sem greint er frá öllum framlögum og útgjöldum vegna hennar í samræmi við almennar reikningsskilareglur og skal uppgjörið áritað af endurskoðanda eða bókhaldsfróðum skoðunarmanni. Miða skal uppgjörstímabil við það tímamark þegar kosningabaráttu frambjóðanda hefst. Þegar um prófkjör er að ræða skal miða uppgjörstímabil við það tímamark þegar prófkjör er auglýst nema kosningabaráttu frambjóðanda hafi hafist fyrr. Þegar um forsetakjör er að ræða skal miða uppgjörstímabil við það tímamark þegar framboði er skilað til [innanríkisráðuneytis]¹⁾ nema kosningabaráttu frambjóðanda hafi hafist fyrr. Miða skal lok uppgjörstímabils við það tímamark þegar reikningum er skilað til Ríkisendurskoðunar skv. 11. gr. Ríkisendurskoðun gefur út leiðbeiningar um uppgjör fyrir kosningabaráttu og um upplýsingaskyldu um uppgjörið.

□ Ríkisendurskoðun getur hvenær sem er kallað eftir öllum gögnum til að staðreyna að kostnaður við kosningabaráttu og framlög einstaklinga og lögaðila til frambjóðanda séu innan þeirra marka sem greinir í III. kafla.

□ Frambjóðendur eru undanþegnir uppgjörsskyldu ef heildartekjur eða heildarkostnaður við kosningabaráttu er ekki umfram 400.000 kr.]²⁾

¹⁾ L. 162/2010, 188. gr. ²⁾ L. 119/2010, 9. gr.

■ **11. gr.** *Upplýsingaskylda um reikninga yfir kosningabaráttu.*

□ [Frambjóðendur skulu skila Ríkisendurskoðun árituðum reikningum sínum eigi síðar en þremur mánuðum frá því að kosning fór fram. Ríkisendurskoðun skal í kjölfarið, eins fljótt og unnt er, birta útdrátt úr reikningum með samræmdum hætti. Þar skal greina frá heildargjöldum og heildartekjum. Í útdrættinum skulu tekjur sundurliðaðar eftir uppruna þannig að greint sé á milli ríkisframlags, framlaga frá sveitarfélögum, framlaga frá lögaðilum, félagsgjalda og framlaga

frá einstaklingum og einnig greint frá helstu stærðum í efnahagsreikningi. Greina skal sérstaklega alla móttekna afslætti frá markaðsverði sem og sölu á þjónustu, vöru eða eignum á yfirverði. Birta skal nöfn allra lögaðila sem veita framlög til kosningabaráttu frambjóðandans sem og fjárhæð þeirra. Einnig skal birta nöfn einstaklinga sem veitt hafa framlög sem eru metin á meira en 200.000 kr. til kosningabaráttu frambjóðandans.

□ Ef uppgjör vegna kosningabaráttu sýnir jákvæða eða neikvæða fjárhagsstöðu skal frambjóðandi árlega skila nýju uppgjöri til Ríkisendurskoðunar eða allt þar til umframfjármunum hefur verið ráðstafað eða skuld verið greidd.¹⁾

¹⁾ L. 110/2010, 10. gr.

VI. kafli. Viðurlög, gildistaka og brottfall lagaákvæða.

■ 12. gr. Viðurlög.

□ [Hver sem tekur við framlögum, eða jafnvirði þeirra, sem óheimilt er að veita viðtöku skv. 6. gr. eða hæri framlögum en heimilt er skv. 7. gr. skal sæta sektum eða fangelsi allt að tveimur árum.

□ Hver sem skilar ekki upplýsingum eða skýrslum samkvæmt ákvæðum laga þessara til Ríkisendurskoðunar innan tilgreindra tímamarka skal sæta sektum. Sama gildir séu veittar upplýsingar ekki í samræmi við settar reglur.

□ Gera skal lögaðilum sekt fyrir brot á 1. eða 2. mgr.

□ Refsa skal fyrir brot samkvæmt þessari grein séu þau framin af ásetningi eða gálaysi.

□ Tilraun og hlutdeild í brotum samkvæmt þessari grein er refsiverð eftir því sem segir í III. kafla almennra hegningarlaga.

□ Heimilt er að gera upptæk til ríkissjóðs framlög sem tekið er við án heimilda eða umfram heimildir samkvæmt lögum þessum eftir því sem segir í VII. kafla A almennra hegningarlaga.¹⁾

¹⁾ L. 110/2010, 11. gr.

■ 13. gr. Gildistaka og brottfall lagaákvæða.

□ Lög þessi öðlast gildi 1. janúar 2007. Ákvæði laganna um prófkjör taka þó ekki gildi fyrr en 1. júní 2007.

□ ...

VII. kafli. ...

Ákvæði til bráðabirgða.

■ I. Forsætisráðherra skal eigi síðar en 30. júní 2010 skipa nefnd fulltrúa allra stjórnmalaflokka á Alþingi til að endurskoða lög þessi og framkvæmd þeirra.

■ [II. Ríkisendurskoðun skal að ósk stjórnmalasamtaka veita viðtöku og birta upplýsingar um öll bein fjárframlög til þeirra sem og önnur framlög sem metin eru að fjárhæð 200.000 kr. eða meira á árunum 2002 til 2006, að báðum árum meðtöldum, jafnt til landsflokka sem allra eininga sem undir þá falla eða tengjast rekstri og eignum flokksins, svo sem sérsambanda, kjördemisráða, eignarhaldsfélaga og tengdra sjálfseignarstofnana. Þó er heimilt að undanskilja flokksseiningar ef tekjur þeirra eru undir 300.000 kr. á ári.

□ Ríkisendurskoðun skal að ósk frambjóðenda í forvali eða prófkjöri innan stjórnmalasamtaka fyrir alþingis- og sveitarstjórnarkosningar 2006 og 2007 veita viðtöku og birta upplýsingar um öll bein fjárframlög til þeirra sem og önnur

framlög sem metin eru að fjárhæð 200.000 kr. frá 1. janúar 2005 – 31. maí 2007. Jafnframt skal Ríkisendurskoðun með sama hætti að ósk frambjóðenda í kosningum til æðstu tveggja embættanna innan stjórnmalasamtaka, formanns og varaformanns, veita viðtöku og birta upplýsingar um öll bein fjárframlög til þeirra sem og önnur framlög sem metin eru að fjárhæð 200.000 kr. eða meira á árunum 2005 til 2009, að báðum árum meðtöldum. Sé heildarfjárhæð framlaga til frambjóðanda undir 300.000 kr. getur hann beint einfaldri yfirlýsingu til Ríkisendurskoðunar um að svo sé án nánari tilgreiningar eða sundurlíðunar upphæða, sbr. 4. mgr.

□ Við túlkun á hugtökunum stjórnmalasamtök, prófkjör, framlög og tengdir aðilar skal taka mið af skilgreiningu þeirra hugtaka í 2. gr. laganna.

□ Ríkisendurskoðun skal í þessu skyni veita viðtöku upplýsingum frá viðkomandi stjórnmalasamtökum og frambjóðendum um framlög til þeirra á tilgreindu tímabili, sbr. 1. og 2. mgr., og skulu upplýsingar sem veittar eru flokkaðar eftir uppruna þeirra, þannig að greint sé á milli ríkisframlags, framlaga frá sveitarfélögum, framlaga frá lögaðilum, félagsgjalda og framlaga frá einstaklingum. Upplýsingum skal fylgja yfirlýsing viðkomandi stjórnmalasamtaka eða frambjóðanda um að upplýsingarnar sé veittar samkvæmt bestu vitneskju og getur Ríkisendurskoðun kallað eftir nánari upplýsingum og skýringum ef hún telur annmarka á upplýsingagjöfni. Skal upplýsingamiðlun til Ríkisendurskoðunar frá stjórnmalasamtökum og frambjóðendum þeirra sem óska eftir úrvinnslu og birtingu upplýsinga vera lokið fyrir 15. nóvember 2009. Ríkisendurskoðun er þó heimilt að framlengja þann frest um allt að einn mánuð.

□ Ríkisendurskoðun skal samræma upplýsingar sem miðlað er til hennar skv. 4. mgr. og birta með samræmdum hætti fyrir lok árs 2009 niðurstöður fyrir hver stjórnmalasamtök og frambjóðendur þeirra sem hér segir:

a. Heildarfjárhæð árlegra framlaga samkvæmt fyrirbyggjandi upplýsingum.

b. Heildarfjárhæð árlegra framlaga frá einstaklingum samkvæmt fyrirbyggjandi upplýsingum.

c. Heildarfjárhæð árlegra framlaga frá lögaðilum samkvæmt fyrirbyggjandi upplýsingum.

d. Tilgreina skal sérstaklega þá aðila sem veitt hafa framlag að fjárhæð 500.000 kr. eða meira. Hafi lögaðili krafist trúnaðar um framlög sín til viðkomandi stjórnmalasamtaka skal engu að síður birta upplýsingar um fjárhæð framlagsins en upplýsingar um heiti viðkomandi aðila skulu ekki birtar. Sé um einstakling að ræða skal birting á nafni hans sem styrkveitanda ávallt byggjast á samþykki hans.

□ Ríkisendurskoðun getur sett reglur um það með hvaða hætti framlög, sem ekki eru bein fjárframlög, skuli metin til fjár.

□ Að öðru leyti en um getur í 5. mgr. er Ríkisendurskoðun bundin trúnaði um allar upplýsingar sem stjórnmalasamtök og frambjóðendur þeirra miðla til hennar samkvæmt ákvæði þessu.

□ Ákvæði 12. gr. laganna gildir ekki um upplýsingagjöf samkvæmt ákvæði þessu.¹⁾

¹⁾ L. 90/2006, 1. gr.